

УДК 342.951

Наталія Блюк

Національний університет “Львівська політехніка”,
старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Навчально-наукового інституту права,
психології та інноваційної освіти,
кандидат юридичних наук
natalia.v.blok@lpnu.ua
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-7052-5297>

ДЕЯКІ ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

<http://doi.org/10.23939/law2023.39.066>

© Блюк Н., 2023

У статті проаналізовано соціальне забезпечення внутрішньо переміщених осіб. На основі аналізу чинного законодавства, сучасних наукових досліджень запропоновано визначення поняття “внутрішньо переміщені особи”. Зазначено причини вимушеної міграції та їх вплив на соціальне забезпечення внутрішньо переміщених осіб в Україні. А саме через військову агресію Російської Федерації проти України велика кількість громадян України вимушені були переміститися, рятуючи власне життя, що призвело до вимушеної міграції, як зовнішньої, так і внутрішньої. Вказано статистичні дані щодо кількості внутрішньо переміщених осіб. Зазначено конституційні права людини, громадянина та внутрішньо переміщених осіб. Вказано про те, що факт внутрішнього переміщення підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи.

Констатовано, що держава максимально сприяє у підтримці такої категорії населення, як внутрішньо переміщені особи та максимально пом’якшує наслідки збройної агресії Російської Федерації. Зазначено, що для розвитку та поліпшення матеріально-технічної бази, спрямованої на забезпечення захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, можуть залучатися кошти підприємств, установ та організацій, іноземних держав та міжнародних організацій у вигляді благодійної, гуманітарної, матеріальної та технічної допомоги, благодійних організацій та громадських об’єднань, інші не заборонені законодавством джерела. Зазначено, що для осіб з інвалідністю й дітей та для інших внутрішньо переміщених осіб надається фінансове забезпечення на проживання, а також одноразову допомогу можуть отримати особи, які евакуйовані із районів проведення бойових дій. Вказано, що здійснюється компенсація власникам пошкодженого або знищеного житла, відшкодування завданих збитків, а також компенсація підприємцям за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб. Зазначено, що сприяння

та реалізація політичних, економічних, культурних та інших заходів для соціального захисту внутрішньо переміщених осіб та інших громадян України є важливим обов'язком держави.

Ключові слова: вимушена міграція; внутрішньо переміщені особи; конституційні права; соціальне забезпечення; переселення людей.

Постановка проблеми. Основною причиною вимушеної міграції внутрішньо переміщених осіб є обставини об'єктивного характеру, що спричинені повномасштабним вторгненням Російської Федерації в Україну. Важливим для вимушених переселенців є надання соціального забезпечення для внутрішньо переміщених осіб, а також захист їх прав та інтересів в Україні.

В умовах сьогодення необхідність подальшого дослідження вимушеної міграції внутрішньо переміщених осіб в Україні та їх соціального забезпечення є одним з найбільш актуальних завдань щодо діяльності органів державної влади й управління. Актуальними є питання щодо адміністративно-правового регулювання відносин, пов'язаних із соціальним забезпеченням внутрішньо переміщених осіб. Безсумнівно, потребує подальшого вдосконалення чинне законодавство у сфері соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб.

Аналіз дослідження проблеми. Теоретичною базою дослідження стали наукові праці вчених щодо вимушеної міграції внутрішньо переміщених осіб. Зокрема, використовувалися наукові праці: І. С. Басової, Н. Б. Болотіної, О. В. Задорожного, Н. С. Ісаєва, К. О. Крахмальнової, Р. І. Наджафгулієва, В. І. Михайловського, М. М. Сірант та інших. Проте на сьогодні залишаються актуальними питання щодо вимушеної міграції внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану та їх соціальне забезпечення.

Мета статті полягає у дослідженні соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу. З 2014 року для України настав нелегкий період через вторгнення на територію української частини Донбасу та після захоплення Російською Федерацією території Криму, а також вчинення серії проросійських виступів в Україні та пов'язаних із проголошенням так званих "державних суверенітетів" на території Донецької і Луганської областей.

Відповідно до опитування Київського міжнародного інституту соціології, проведеного 8–15 жовтня 2020 року "топ-3 проблемами, на думку респондентів (яким пропонувався перелік), виступає війна на Донбасі (63 % респондентів зараховують цю проблему до топ-3), корупція (53 %) та безробіття (43 %)" [1].

Варто зазначити, що введений Президентом України правовий режим воєнного стану не зменшив рівня корупції та безробіття у державі, що негативно впливає на соціальне забезпечення внутрішньо переміщених осіб.

Вчинена у 2022 році російська агресія, яка перетворилася на війну в Україні, стала проблемою не лише для України, але й для країн світу.

Потребують ліквідації низка глобальних криз, з якими стикаються люди, а саме: життя населення після пандемії, війна в Україні, енергетична криза, техногенні та екологічні катастрофи інфляція та інші чинники негативно впливають на ті чи інші сторони людської життєдіяльності.

Дослідження, яке охопило понад 11 тис. людей у 19 країнах світу, демонструє, що повномасштабна війна в Україні, яка триває з 24.02.2022 р., є проблемою номер один для людей у всьому світі. Так, 51 % респондентів зазначають, що стурбовані через це. Особливо високий показник стурбованості з-поміж жителів Європи: Польща (90 %), Німеччина (73 %), Іспанія (69 %), Франція (69 %), Велика Британія (55 %). Половина європейців хвилюється, що війна може залучити й інші країни

(51 %) або призвести до використання ядерної зброї (48 %). Ще 60 % опитаних занепокоєні підвищенням цін, що викликано війною, а 53 % турбуються через гуманітарну кризу [2].

Через військову агресію Російської Федерації проти України велика кількість громадян України змушена була покинути свої місця проживання, рятуючи власне життя, що призвело до вимушеної міграції, як зовнішньої, так і внутрішньої.

Відповідно до даних Міністерства соціальної політики України, у 2021 році було взято на облік близько 1,46 млн внутрішньо переміщених осіб з тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей, Автономної Республіки Крим і Севастополя. Найбільша кількість ВПО налічувалась у Донецькій (512 тис.) та Луганській (282 тис.) областях, у Києві (163 тис.), у Харківській (136 тис.) області [3].

Згідно з даними Державного підприємства “Інформаційно-обчислювального центру Міністерства соціальної політики України” з 24.02.2022 р. по 31.08.2022 р. в Україні налічується 3162647 внутрішньо переміщених осіб. Найбільша кількість внутрішньо переміщених осіб перемістилася на захід України. У Волинській області зареєстровано – 55587, в Івано-Франківській – 135332; у Закарпатській – 148709; у Львівській – 233134; у Рівненській – 59253; у Тернопільській – 81211; у Хмельницькій – 139392; у Чернівецькій – 88127 осіб [4].

Для порівняння, звернемо увагу на статистичні дані на 17.04.2023 р. У Волинській області офіційно зареєстровано – 53872; в Івано-Франківській – 132806; у Закарпатській – 142414; у Львівській – 237977; у Рівненській – 53926; у Тернопільській – 79075; у Хмельницькій – 140047; у Чернівецькій – 86297 осіб, а всього налічується – 4849840 внутрішньо переміщених осіб [3]. Як бачимо, найбільша кількість осіб перемістилася саме до Львівської області. Проте реальна кількість вимушених переселенців на Львівщині є значно більшою, оскільки велика кількість тих осіб, які приїхали зі зон бойових дій, проживають у приватному секторі та не повідомляють про своє перебування й не зареєстровані, як внутрішньо переміщені особи.

Відповідно до статті 1 Закону України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, “внутрішньо переміщеною особою є громадянин України, іноземець або особа без громадянства, яка перебуває на території України на законних підставах та має право на постійне проживання в Україні, яку змусили залишити або покинути своє місце проживання у результаті або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту, тимчасової окупації, повсюдних проявів насильства, порушень прав людини та надзвичайних ситуацій природного чи техногенного характеру” [5]. Деталізація поняття свідчить про те, що внутрішньо переміщені особи – це громадяни країни, іноземці, особи без громадянства, які постійно чи тимчасово проживають на території України та змушені з власної волі чи примусово здійснювати внутрішнє переміщення у межах своєї країни з причин об’єктивного характеру, які загрожують їхньому життю та здоров’ю.

Відповідно до статті 4 Закону України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, факт внутрішнього переміщення підтверджується довідкою про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи, що діє безстроково [5].

Гарантії житлових прав громадян України встановлені у статті 47 Конституції. Так, зокрема, кожен має право на житло. Держава створює умови, за яких кожен громадянин матиме змогу побудувати житло, придбати його у власність або взяти в оренду. Громадянам, які потребують соціального захисту, житло надається державою та органами місцевого самоврядування безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Ніхто не може бути примусово позбавлений житла інакше як на підставі закону за рішенням суду. Крім того, відповідно до статті 48 Конституції України, кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім’ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло [6]. Проте цей перелік не є вичерпний як для громадян України, так і для внутрішньо переміщених осіб.

На сьогодні існує практика надання тимчасових приміщень для внутрішньо переміщених осіб, як зі сторони окремих громадян, так і органами державної влади, шляхом створення так зва-

них житлових модулів на теренах Західної України. Варто зазначити, що велику допомогу у забезпеченні внутрішньо переміщених осіб тимчасовим житлом надають країни Європейського Союзу.

Стаття 2 Закону України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб” передбачає, що Україна зобов’язана вживати всіх можливих заходів, передбачених Конституцією та законами України, міжнародними договорами, згоду на обов’язковість яких надано Верховною Радою України щодо запобігання виникненню передумов вимушеного внутрішнього переміщення осіб, захисту та дотримання прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні [5].

Для внутрішньо переміщених осіб доволі важливим є соціальне забезпечення через причини повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України.

Військова агресія Росії щодо України призвела до великих людських втрат, масового переміщення населення, як в межах країни, так і до країн Європейського Союзу та інших країн. Негативним залишається вплив воєнного стану на економічну активність у сфері ринкової економіки. Так, реальний ВВП різко скоротився, зросла інфляція, порушена торгівля, а дефіцит бюджету зріс до безпрецедентного рівня.

Одразу ж після вторгнення Росії, органи державної влади доволі швидко адаптували грошово-кредитну та валютну політику для збереження фінансово-матеріального забезпечення та курсової стабільності грошової одиниці України. Останнім часом, з метою компенсації значних втрат міжнародних резервів, було здійснено девальвацію обмінного курсу, що позитивно вплинуло на стабілізацію валютних резервів та підтримання загальної макроекономічної і фінансової стабільності в державі. Зазначимо, що фіскальна політика держави в умовах правового режиму воєнного стану орієнтована на визначення пріоритетів витрат на оборону, соціальних виплат, гуманітарних потреб та, де можливо, на деяке виправлення критичної інфраструктури. Невизначеність щодо розміру потреб у соціальному забезпеченні населення залишається дуже високою і залежить від тривалості війни та її інтенсивності, що пов’язано з економічними ризиками, у тому числі з потенційною додатковою шкодою критично важливої інфраструктури або новими збоями в сільськогосподарському та енергетичному секторах [7]. Зазначимо, що війна спричиняє безпрецедентне збільшення бюджетного дефіциту. Податкові надходження були обмежені через зниження економічної активності. Тим часом незважаючи на скорочення другорядних витрат, видатки продовжували зростати, переважно через оборону. В результаті дефіцит бюджету без урахування зовнішніх грантів, за оцінками, сягнув 13,9 % ВВП 2022 року на кінець серпня. Завдяки значному приросту неподаткових доходів, який забезпечується зовнішніми грантами, загальний дефіцит бюджету на кінець серпня був нижчим і становив близько 8 % ВВП [7].

Однак Уряд ухвалив розроблене Міністерством соціальної політики України рішення, котре забезпечує можливість поширити додаткові виплати від міжнародних організацій на мешканців територій, котрі тимчасово окуповані, деокуповані чи перебувають у зоні активних бойових дій. Проект реалізовано Міністерством соціальної політики України за підтримки Міністерства цифрової трансформації України та Програми розвитку ООН в Україні, відповідно до завдань меморандумів Міністерства соціальної політики України з Місією Міжнародного Комітету Червоного Хреста в Україні та Товариством Червоного Хреста України, ЮНІСЕФ, Всесвітньої продовольчої програми ООН та Управління Верховного комісара ООН у справах біженців. Створено Платформу “eДопомога”, яка допомагає кожній особі, яка постраждала від Російської агресії. Основними напрямками стали: грошова допомога від держави, кредити від міжнародних фінансових установ, надання певної волонтерської допомоги, а також виплати від міжнародних організацій.

Варто зазначити, що з травня 2022 року, згідно з Постановою Кабінету Міністрів України № 457 від 16 квітня 2022 року “Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв’язку з військовою агресією Російської Федерації проти України”, отримувати щомісячно мате-

ріально-фінансове забезпечення від держави мають право такі категорії осіб: громадяни, які перемістилися з територій, де ведуться бойові дії, або тих, які перебувають у тимчасовій окупації чи в оточенні (блокуванні); громадяни, чие житло зруйноване або непридатне для проживання внаслідок пошкодження, і які подали заявку на відшкодування, зокрема через Єдиний державний вебпортал електронних послуг [8].

Відповідно до статті 15 Закону України “Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб”, фінансове забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб за рахунок бюджетних коштів здійснюється відповідно до бюджетного законодавства. Заходи щодо забезпечення прийому, проїзду, розміщення та облаштування вимушених переселенців є видатковими зобов’язаннями України та органів місцевого самоврядування відповідно до їх компетенції щодо забезпечення соціальних прав і гарантій громадян України. Для розвитку та поліпшення матеріально-технічної бази, спрямованої на забезпечення захисту прав і свобод внутрішньо переміщених осіб, можуть залучатися кошти підприємств, установ та організацій незалежно від форми власності і господарювання, іноземних держав та міжнародних організацій у вигляді благодійної, гуманітарної, матеріальної та технічної допомоги, а також добровільні пожертвування фізичних і юридичних осіб, благодійних організацій та громадських об’єднань, інші не заборонені законодавством джерела [5].

Фінансове забезпечення на проживання для внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану надається у таких розмірах: для осіб з інвалідністю та дітей – 3 000 гривень; для інших осіб – 2 000 гривень. Крім того, одноразову допомогу можуть також отримати особи, які евакуйовані з районів проведення бойових дій. А також одноразову допомогу від місцевої влади отримують особи, які проживають в деокупованих регіонах [8]. До того ж внутрішньо переміщені особи можуть отримати й матеріальне забезпечення волонтерами, що полягає у вирішенні певних нагальних потреб.

Варто зазначити, що для отримання певної компенсації власникам пошкодженого або знищеного житла (приватних, дачних, садових, житлових будинків, квартир, інших житлових приміщень) передбачено відшкодування завданих збитків. Водночас Постановою Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 332 “Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам” затверджено Порядок надання допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам, у тому числі на оплату житлово-комунальних послуг [9].

Здійснюється також компенсація підприємцям за працевлаштування внутрішньо переміщених осіб. Працедавці, котрі під час війни влаштували на роботу внутрішньо переміщених осіб, можуть отримати компенсацію 6500 грн за кожного такого співробітника. Подати заяву на отримання компенсації можуть роботодавці, які працевлаштували внутрішньо переміщених осіб після 24 лютого 2022 року [10]. До того ж Уряд України створив можливість для українців отримати безповоротно кошти на відкриття власної справи до 250 тисяч гривень.

Варто зазначити, що Україна разом з ЄС регулярно створює спільні заходи щодо обговорення шляхів забезпечення гарантій прав людини, а також й внутрішньо переміщених осіб, надання матеріально-фінансової допомоги, гуманітарної допомоги, пом’якшення наслідків збройної агресії Російської Федерації тощо. Тому держава максимально сприяє у підтримці такої категорії населення, як внутрішньо переміщені особи.

Висновки. Підсумовуючи, варто зазначити, що внутрішньо переміщені особи – це громадяни, іноземці, особи без громадянства, які постійно або тимчасово проживають на території України, однак вимушені з власної волі чи примусово переміщуватися у межах своєї країни через причини, котрі загрожують їхньому життю та здоров’ю. Найпоширенішою причиною вимушеної міграції є збройна агресія Російської Федерації проти України, прояви насильства та масові порушення прав людини, тому велика кількість осіб змушена переміститися у безпечніші місця. В умовах воєнного

Деякі питання соціального забезпечення внутрішньо переміщених осіб в умовах воєнного стану

стану обов'язком держави виступає сприяння та реалізація політичних, економічних, культурних та інших заходів для соціального захисту такої категорії населення, як внутрішньо переміщені особи та інші громадяни України. В умовах сьогодення важливим також є вирішення проблем, що пов'язані з забезпеченням або відновленням житла для осіб, котрі його втратили, отримання соціального забезпечення, створення відповідних умов для працевлаштування, надання допомоги по безробіттю тощо. Перспективами подальших розвідок в цьому напрямі виступає надання не лише соціальної допомоги для внутрішньо переміщених осіб, а й іншої допомоги від держави та міжнародних організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Українці назвали три головні проблеми країни. Українська правда. 2020. URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/10/20/7270508/> (дата звернення: 18.04.2023).
2. Війна в Україні є найбільшою проблемою для світу – дослідження. 04.10.2022 р. URL: <https://thepage.ua/ua/news/vijna-v-ukrayini-najbilsha-problema-svitu> (дата звернення: 18.04.2023).
3. Міністерство соціальної політики України від 09.12.2010 р. Київ. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (дата звернення: 20.04.2023).
4. Державне підприємство “Інформаційно-обчислювальний центр Міністерства соціальної політики України”. ДП “ІОЦ Мінсоцполітики України”. Київ. URL: <https://www.ioc.gov.ua/> (дата звернення: 20.04.2023).
5. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20.10.2014 р. № 1706-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (дата звернення: 20.04.2023).
6. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996, № 30, ст. 141. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254_%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text (дата звернення: 21.04.2023).
7. Скорочення ВВП та безпрецедентний дефіцит бюджету: у МВФ оцінили наслідки війни для економіки України. Слово і діло. Аналітичний портал. 20.10.2022 р. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/20/novyna/ekonomika/skorochennya-vvp-ta-bezprecedentnyj-deficyt-byudzhetu-mvf-oczinyly-naslidky-vijny-ekonomiky-ukrayiny> (дата звернення: 25.04.2023).
8. Про підтримку окремих категорій населення, яке постраждало у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України : Постанова Кабінет Міністрів України від 16.04.2022 р. № 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 25.04.2023).
9. Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам: Постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 р. № 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 26.04.2023).
10. Платформа “єДопомога” допомагає кожному, хто постраждав від російської агресії. “єДопомога”. Міністерство соціальної політики України. 2022 р. URL: <https://edopomoga.gov.ua/> (дата звернення: 29.04.2023).

REFERENCES

1. *Ukrainci nazvaly try holovni problemy krainy*. [Ukrainians named three main problems of the country]. (2020). *Ukrainska pravda*. (2020). URL: <https://www.pravda.com.ua/news/2020/10/20/7270508/> (accessed: 18.04.2023) [in Ukrainian].
2. *Viina v Ukraini ye naibilshoiu problemoiu dlia svitu – doslidzhennia*. [The war in Ukraine is the biggest problem for the world – research]. (2022). 04.10.2022 r. URL: <https://thepage.ua/ua/news/vijna-v-ukrayini-najbilsha-problema-svitu> (accessed: 18.04.2023) [in Ukrainian].
3. *Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy*. [Ministry of Social Policy of Ukraine]. (2010). Vid 09.12.2010 r. Kyiv. URL: <https://www.msp.gov.ua/> (accessed: 20.04.2023) [in Ukrainian].
4. *Derzhavne pidpriemstvo “Informatsiino-obchysluvalnyi tsentr Ministerstva sotsialnoi polityky Ukrainy”. DP “IOTs Minsotspolityky Ukrainy”*. [State enterprise “Information and Computing Center of the Ministry of Social Policy of Ukraine”. SE “IOC of the Ministry of Social Policy of Ukraine”]. (2022). Kyiv. URL: <https://www.ioc.gov.ua/> (accessed: 20.04.2023) [in Ukrainian].

5. *Pro zabezpechennia prav i svobod vnutrishno peremishchenykh osib* [On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons]. (2015). Zakon Ukrainy vid 20.10.2014 r. No. 1706-VII. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1706-18> (accessed: 20.04.2023) [in Ukrainian].

6. *Konstytutsiia Ukrainy* [The Constitution of Ukraine]. (1996), pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28.06.1996 r. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. 1996, No. 30, st. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (accessed: 21.04.2023) [in Ukrainian].

7. *Skorochennia VVP ta bezpretsedentnyi defitsyt biudzhetu: u MVF otsinyly naslidky viiny dlia ekonomiky Ukrainy*. [GDP reduction and an unprecedented budget deficit: the IMF assessed the consequences of the war for Ukraine's economy]. (2022). Slovo i dilo. Analitychnyi portal. 20.10.2022 r. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/20/novyna/ekonomika/skorochennya-vvp-ta-bezprecedentnyj-deficyt-byudzhetu-mvf-oczinyly-naslidky-vijny-ekonomiky-ukrayiny> (accessed: 25.04.2023) [in Ukrainian].

8. *Pro pidtrymku okremykh katehoriï naseleñnia, yake postrazhdalo u zviazku z viiskovoiu ahresieiu Rosiiskoi Federatsii proty Ukrainy* [On the support of certain categories of the population that suffered in connection with the military aggression of the Russian Federation against Ukraine]. (2022). Postanova Kabinet Ministriv Ukrainy vid 16.04.2022 r. No. 457. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2022-%D0%BF#Text> (accessed: 25.04.2023) [in Ukrainian].

9. *Deïaki pytannia vyplaty dopomohy na prozhyvannia vnutrishno peremishchenym osobam* [Some issues of housing allowance payments to internally displaced persons]. (2022). Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.03.2022 r. No. 332. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/332-2022-%D0%BF#Text> (accessed: 26.04.2023) [in Ukrainian].

10. *Platforma "yeDopomoha" dopomahaie kozhnomu, khto postrazhdav vid rosiiskoi ahresii*. [The "eHelp" platform helps everyone who suffered from Russian aggression]. (2022). "yeDopomoha". Ministerstvo sotsialnoi polityky Ukrainy. 2022 r. URL: <https://edopomoga.gov.ua/>. (accessed: 29.04.2023) [in Ukrainian].

Дата надходження: 02.06.2023 р.

Nataliia Blok

Lviv Polytechnic National University,
Senior Lecturer of the Department of
civil law and procedure of Educational and Scientific
Institute of Jurisprudence, Psychology and Innovative education
candidate of laws sciences,
nataliia.v.blok@lpnu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7052-5297>

SOME MATTERS OF SOCIAL SECURITY INTERNALLY DISPLACED PERSONS UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL

The article analyzes the social security of internally displaced persons. Based on the analysis of current legislation and modern scientific research, a definition of the concept of "internally displaced persons" is proposed. The causes of forced migration and their impact on the social security of internally displaced persons in Ukraine are indicated. Namely, due to the military aggression of the Russian Federation against Ukraine, a large number of Ukrainian citizens were forced to move, saving their own lives, which led to forced migration, both external and internal. Statistical data on the number of internally displaced persons are indicated. The constitutional rights of a person, a citizen and internally displaced persons are specified. It is indicated that the fact of internal displacement is confirmed by a certificate of registration of an internally displaced person.

It was established that the state maximally contributes to the support of such a category of population as internally displaced persons and maximally mitigates the consequences of the armed

aggression of the Russian Federation. It is noted that for the development and improvement of the material and technical base aimed at ensuring the protection of the rights and freedoms of internally displaced persons, funds from enterprises, institutions and organizations, foreign states and international organizations can be attracted in the form of charitable, humanitarian, material and technical assistance, charitable organizations and public associations, other sources not prohibited by law. It is noted that for persons with disabilities and children and for other internally displaced persons, financial support for accommodation is provided, as well as one-time assistance can be received by persons who have been evacuated from the areas of hostilities. It is indicated that compensation is provided to owners of damaged or destroyed housing, compensation for damages, as well as compensation to entrepreneurs for employment of internally displaced persons. It is noted that the promotion and implementation of political, economic, cultural and other measures for the social protection of internally displaced persons and other citizens of Ukraine is an important duty of the state.

Keywords: forced migration; internally displaced persons; constitutional rights; social welfare; resettlement of people.